

Una gran aventura intel·lectual

En anys recents, Bezsonoff ja havia sacsejat les consciències dels catalans del sud arran de la publicació dels seus dos altres textos de no ficció als quals se suma aquest que clou de moment una sèrie memorialista. A més, *Les meues universitats* també recull les obsessions de la ficció on Bezso ja havia afermat una sòlida carrera, tant el passat colonial —quan en el Pròleg admet que la seva generació volia «reconquerir Algèria»— com en fer de notari de l'esllanguiment de l'occità a les ciutats de Niça i Canes, o en sospesar què representa per a un escriptor haver adquirit un sòlid bagatge en les humanitats enfilant el mateix camí dolorós que altres —com Sartre o Pompidou— havien seguit abans que ell a través de l'ensenyament reglat de la Khâgne, aquests tres anys preparatoris per accedir a l'École Normale Supérieure, que Bezso va viure a l'institut Masséna de Niça, des que hi va començar el setembre del 1982 fins que, després de ser considerat *sous-admissible*, el 1985 es va matricular a la Facultat per concloure els seus estudis amb l'especialització d'espanyol i una traducció ano-

Joan-Daniel Bezsonoff
Les meues universitats
L'Avenç, Barcelona, 2012
175 pàgs.

tada de *Bearn*. Però la importància d'aquest nou llibre de no ficció rau sobretot en permetre'ns de guaitar a l'obrador de l'escriptor, el forn on s'ha fos la fina sensibilitat de l'escriptor *in pectore* amb la disciplina d'adquirir una cultura humanística i una visió ampla del món, poc freqüents avui en un escriptor català. Així i tot, aquest llibre rarament proporciona les aproximacions elegíacques a la infància perduda que trobem sovint en les dues peces anteriors quan s'hi tracten els primers anys. De fet, ja és en *Una educació francesa* (2009) on es tracta en embrió del que constitueix el centre neuràlgic d'aquest llibre, la Khâgne. Les freqüents lamentacions sobre l'absurditat i degradació que implica la feina de professor d'institut amb què es guanya la vida és directament proporcional al gran esforç d'ambició i estudi esmerçat en aquells tres anys. El balanç, però, és agre dolç en constatar el dolor deixat per l'«assassinat del noi que vam ser». Fins arriba a considerar la Khâgne com una «fàbrica d'amargats», que tanmateix li ha proporcionat una «gran aventura intel·lectual».

D'aquesta aventura versa sobretot aquest llibre. Però pel camí en queda un pòsit múltiple que ens fa entrar a poc a poc dins la complexa personalitat d'aquest escriptor *larger than life*, amb un vitalisme retratat anant de braçet per Niça amb una amiga tot cantant *Gracias a la vida*. I és el braó vitalista i l'alta sensibilitat d'home que no amaga les seves derrotes allò que, vist aquí en directe, fa que entenguem la idiosincràsia d'una literatura de ficció de gran personalitat. Així ens ho indiquen el seu amor impossible amb la Sandra, la seva dissertació sobre la

guerra mundial a manera d'«una evocació plàstica i perfumada sobre l'ocupació», la constatació que la Fenolleda presenta uns «poblets ideals per a un desamor», o les ganes de plorar «com si tots aquells anys lluny de Briançon m'haguessin portat només sofriment». Tot plegat ens presenta en la intimitat l'escriptor entre tendre i cínic que ha fet les delícies dels lectors. I és aquesta aproximació tan sense escut la que jutja implícitament el seu pas per la Khâgne entre els qui n'han patit l'amargor dels vençuts. Des d'un punt de vista formal, se li podria retraure la poca economia en prodigar-se en comparacions; però fins i tot aquí la incontinència verbal és ben casada amb la precisió dels matisos. Alguns dels molts jocs de paraules, això sí, són barroers. I és clar que a primer cop d'ull podríem parlar dels múltiples calcs del francès; però aquí també quedem desarmats quan se'ns recorda l'ardu procés seguit per algú d'una generació que entenia la llengua dels avis però només en deia quatre frases.

Frederic Barberà

